

АНАЛІТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

В статті обґрунтовано актуальність проблеми. Досліджено методи оцінки ресурсного потенціалу підприємства. Проведено порівняльну оцінку існуючих теоретичних підходів до визначення ресурсного потенціалу підприємства, окреслено їх основні ознаки та спрямування. Визначено та обґрунтовано основні характеристики ресурсного потенціалу за проведеними дослідженнями. Досліджено напрями оцінки ресурсного потенціалу та проведено їх групування відповідно до потреб економічного аналізу. Окреслено основні спрямування аналізу відповідно до потреб підприємства.

Ключові слова: ресурсний потенціал, методи оцінки, ресурси підприємства, фінансово-виробничі ресурси, ефективність та результативність діяльності.

RZAYEV G., RYMARCHUK R.
Khmelnitsky National University

ANALYTICAL SUBSTANTIATION OF DIRECTIONS OF RESEARCH OF RESOURCE POTENTIAL

Actuality of problem is reasonable in the article. The methods of estimation of resource potential of enterprise are investigated. The comparative estimation of the existent theoretical going is conducted near determination of resource potential of enterprise, outlined them basic signs and aspirations. Certainly and basic descriptions of resource potential are reasonable after undertaken studies. Investigational directions of estimation of resource potential and their grouping is conducted in accordance with the necessities of economic analysis. Basic aspirations of analysis are outlined in accordance with the necessities of enterprise. The advantages of assessing resource potential in accordance with the requirements of economic analysis are substantiated. It is proposed to evaluate the resource potential of the company as the effectiveness of the enterprise and the effectiveness of the use of potential through interconnection and interdependence of financial reporting indicators. The assessment of resource potential, in terms of components of financial and industrial resources of the enterprise, will allow carrying out an operative assessment of the level of its business activity and competitiveness, timely reacting to possible risks of formation and use of enterprise potential and efficiency of its use, and also timely determining the threats to investment attractiveness of the economic subject. In the context of integration processes. Using of the proposed directions of analytical research of the potential will make it possible to: investigate the process of formation of interim and final indicators of the company's expenditures as components of the resource potential; estimate the dynamics of indicators of income and profits of the enterprise in terms of its types of activities in terms of use of resource potential (resources of the enterprise); evaluate the performance of the enterprise through its characteristics of performance in terms of financial and industrial resources.

Key words: resource potential, methods of evaluation, resources of enterprise, financial and production resources, efficiency and effectiveness of activities.

Постановка проблеми. Основою успішного функціонування підприємства, запорукою його економічного зростання є його ефективне управління за умови загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. Проблеми ефективності функціонування є особливо актуальними за умов економічної та політичної нестабільності, збільшення підприємницьких ризиків, глобалізації бізнесу, недобросовісної конкуренції. Перспективи зростання господарюючих суб'єктів напряму залежать від структури та ефективності використання їх ресурсного потенціалу. Потенціал підприємства формується відповідно до особливостей та перспектив його діяльності. Процес формування ресурсного потенціалу є важливим аспектом формування стратегії суб'єктів господарювання на перспективу. Саме управління ресурсним потенціалом, відповідно до обраної стратегії, своєчасні аналітичні дослідження та відповідні оперативні управлінські рішення забезпечать стійкість підприємства на перспективу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти та проблемні питання щодо використання та формування потенціалу підприємства у розрізі його складових розглядалися в працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та провідних економістів, а саме: В.Г. Андрійчука, А.Н. Асаула, О.А. Богущького, М.П. Войнаренка, М.В. Гладія, В.К. Гаркавого, П.Т. Каблука, С.Я. Князева, І.В. Мегедіна, Г.М. Підлісницького, О.С. Федодіна та ін. Розгалуженість методів дослідження та теоретичних підходів підкреслює актуальність статті та обумовлює її мету та завдання її досягнення.

Формування цілей статті. Метою статті є дослідження існуючих методів оцінки, теоретичних підходів до розуміння поняття «ресурсний потенціал», окреслення його характеристик та визначення напрямів аналітичного дослідження. Мета статті досягається шляхом виконання наступних завдань: дослідження та групування за напрямками основних методів оцінки потенціалу; дослідження існуючих теоретичних підходів до поняття ресурсного потенціалу та визначення його основних характеристик й спрямувань.

Виклад основного матеріалу дослідження. За сучасних умов господарювання, більшість науковців, під ресурсним потенціалом підприємства розуміють наявну сукупність взаємопов'язаних

ресурсів, що виступають основою для виробництва продукції (робіт, послуг) та слугують основою функціонування підприємства. Розмір ресурсного потенціалу формується залежно від особливостей діяльності, спрямованістю виробничої програми, обсягом наявних у розпорядженні господарюючого суб'єкта базових видів ресурсів та ін. Ґрунтуючись на ресурсному підході важливо наголосити, що ресурси підприємства розглядаються як вихідна точка виробничого процесу. Структура, склад останніх формуються в основному з орієнтацією на процес виробництва, що спрямований на максимальні позитивні результати при мінімальних витратах. Важливим, з точки зору аналітичних потреб, є дослідити основні методи оцінки потенціалу (див. табл. 1).

Крім того ресурсний потенціал, як економічна категорія, відображає відносини між людьми з приводу накопичення та використання наявних можливостей підприємства. Важливою характеристикою ресурсного потенціалу є комплексність його складових як в процесі формування, так і використання, відповідно до виробничої програми. Взаємозв'язок та взаємозалежність складових ресурсного потенціалу полягає у постійній злагоженій взаємодії всіх його складових елементів. Наступною важливою характеристикою ресурсного потенціалу є його динамічність у процесі свого формування, використання та розвитку. Ресурсний потенціал підприємств може збільшуватися або зменшуватися, відповідно до виробничої програми. Важливою наступною характеристикою ресурсного потенціалу є його здатність до трансформації, а саме взаємозамінність та взаємодоповнюваність окремих видів ресурсів (складових ресурсного потенціалу). Доцільно наголосити ще на такій характеристиці ресурсного потенціалу як його системність, оскільки зростання (або зменшення) окремих складових ресурсного потенціалу обов'язково призведе до зміни інших, окремих складових ресурсного потенціалу, відповідно до трансформаційних процесів. Не менш важливою рисою, більшості складових ресурсного потенціалу є його багатофункціональність, що є важливим у процесі виробництва, оскільки забезпечує певну взаємозамінність, відповідно до аналітичних потреб. Важливо акцентувати увагу, на такій характеристиці як альтернативність ресурсного потенціалу, оскільки він включає не тільки сформовані (наявні) ресурси, але й нові види ресурсів (альтернативні), що раніше не існували (або не використовувались), але відповідно до певних змін можуть використовуватись на перспективу. Комплексна взаємодія всіх характеристик на різних стадіях формування та використання ресурсного потенціалу дасть змогу розширити можливості використання ресурсного потенціалу та спрямувати його на підвищення ефективності та результативності діяльності суб'єкта господарювання.

Дослідження методів оцінки ресурсного потенціалу, визначення його характеристик передбачає дослідження теоретичних підходів до розуміння самого поняття (див. табл. 2).

Порівняльна оцінка існуючих теоретичних підходів до розуміння поняття ресурсний потенціал дала змогу окреслити такі його ознаки та характеристики:

- взаємопов'язана сукупність всіх видів ресурсів;
- сукупна величина реалізованих та нереалізованих потенційних можливостей;
- сукупність природних та економічних ресурсів;
- обсяг ресурсів, що відповідає потребам;
- сукупна, інтегральна продуктивність промислових і природних засобів виробництва;
- кількісне і якісне співвідношення ресурсів та ін.

Відповідно до існуючих теоретичних підходів та основних характеристик ресурсного потенціалу нами виділено основні його спрямування в процесі формування та використання, а саме на:

- виробництво матеріальних благ;
- задоволення суспільних потреб;
- досягнення кінцевих результатів;
- досягнення максимально можливого економічного ефекту;
- здійснення цілеспрямованої діяльності;
- можливості розширеного матеріального відтворення;
- виконання виробничої програми;
- здійснення виробництва та вихід валової і товарної продукції та ін.

Дослідження проведені нами дали змогу зазначити наступне: ресурсний потенціал представляє собою економічну категорію, що представлена виробничими ресурсами та джерелами їх формування, що характеризують потенційні можливості щодо їх використання в процесі формування максимального позитивного результату діяльності та мініальному (оптимальному) обсязі витрат.

Існує розуміння ресурсного потенціалу, що розкривається у його структурі, яка формується у відповідності до наступних ознак:

- між елементами виробничого потенціалу повинно бути оптимальне співвідношення;
- елементи виробничого потенціалу мають бути об'єктивно пов'язані з функціонуванням і розвитком підприємств (з одного боку вони піддаються фізичному та моральному зносу, з іншого – здатні до сприйняття НТП);
- елементи ресурсного потенціалу мають бути взаємозамінні [13].

Таблиця 1

Методи оцінки ресурсного потенціалу підприємств

Назва	Характеристика	Особливості використання, окремі недоліки
За напрямом формування інформаційної бази		
Критеріальні методи	характеризуються формуванням інформаційної бази аналізу на основі звітної та/або планової документації підприємства; можуть одночасно використовуватись як абсолютні і відносні показники; за умов належного інформаційного забезпечення дані методи є одними з найточніших, так як вихідні дані для здійснення розрахунків є детермінованими	застосування даних методів пов'язано із великим обсягом розрахунків, необхідності підготовки та обробки великих обсягів інформації, а тому їх використання найбільш доцільне на підприємствах із великими масштабами виробництва
Експертні методи	переважною базою є стохастичні дані за оцінкою експертів; дані методи широко використовуються для аналізу потенційних можливостей конкурентів.	дана група методів не забезпечує високої точності аналізу, але з великою вірогідністю дозволить оцінити стан підприємства одногодичного виробництва або невеликого бізнесу; особисті якості експертів можуть здійснювати вплив на остаточні результати аналізу (суб'єктивізм);.
За способом відображення кінцевих результатів		
Графічні методи	забезпечують наочність сприйняття кінцевих результатів аналізу, інтерпретованих у графічних об'єктах (рисунках, графіках, діаграмах); графічна презентація результатів доцільна при узагальненні результатів аналізу, але в обов'язковому порядку потребує наведення відповідних розрахунків та логічних висновків.	графічні методи аналізу не завжди забезпечують необхідну точність, так як функції, що демонструють реальні економічні процеси, лише апроксимують фактично існуючу залежність
Математичні методи	базуються на певних алгоритмах розрахунку показників, концентрують моделювання за факторами виробництва і реалізації продукції; обсяги аналітичної роботи і складність розрахунків залежать від кількості врахованих факторів багатфакторної моделі та від того, чи є ця модель динамічною.	методи презентують достатньо точні розрахунки, але при цьому потребують створення керованої бази даних та дають найкращу віддачу при умові застосування обчислюваної техніки за ретельно обґрунтованим програмним забезпеченням
Методи Логічного аналізу	є алгоритмізованими методами, що базуються на логічних посиланнях та висновках; забезпечують отримання швидкого результату без понесення великих витрат.	використання зазначених методів дає позитивні результати, за умови, що процеси важко піддаються моделюванню, або показники не підлягають формалізації
За способом виконання		
Індикаторні методи	найбільш сучасні та поширені в умовах ринкової економіки; система індикаторів групується за напрямками аналізу (індикатор використання ресурсів, праці, місткості ринку). кожен індикатор являє собою співвідношення абсолютних або відносних показників, які відображають найбільш значущі характеристики об'єкта або поле його діяльності.	кожен індикатор складається з декількох показників або навіть їх груп, які характеризують стан об'єкта в цілому чи його окремих функціональних і часткових елементів, що ускладнює розрахунки
Матричні методи	дозволяють здійснювати аналіз системно, впорядковуючи як складові елементи системи, так і взаємозв'язки між ними.	зв'язки й елементи можуть розглядатися в статистиці або у динаміці
За необхідністю врахування динаміки процесів		
Статичні методи	дають можливість здійснювати оцінку лише фактичного стану показників без урахування впливу минулих періодів та визначення найбільш вірогідного розвитку цієї системи в майбутньому	результати аналізу цією групою методів надають можливість приймати оперативні рішення щодо тактичних завдань функціонування й розвитку підприємства, але не забезпечують потреб перспективного планування
Методи стратегічного аналізу	базуються переважно на створенні динамічних моделей процесів;	найчастіше застосовується для визначення конкурентоспроможності підприємства в процесі розробки стратегічних планів поведінки об'єкта в конкурентному середовищі

Джерело: узагальнено та опрацьовано автором на основі [4]

Таблиця 2

Порівняльна оцінка визначення “ресурсний потенціал”

№	Автор	Визначення	Основні ознаки	Спрямування потенціалу
1.	Бабашкіна А.М., Комаров М.А.	взаємопов'язана сукупність матеріальних, енергетичних і інформаційних засобів, а також безпосередньо працівників, які використовують (можуть використовувати) їх у процесі виробництва матеріальних благ та послуг [2]	взаємопов'язана сукупність всіх видів ресурсів	на виробництво матеріальних благ
2.	Миско К.М.	сукупна величина реалізованих та нереалізованих потенційних можливостей щодо використання наявних ресурсів у процесі задоволення суспільних потреб, виражених у ресурсній формі [8, с. 19]	сукупна величина реалізованих та нереалізованих потенційних можливостей	на задоволення суспільних потреб
3.	Клоцвог Ф.Н., Кушнікова І.А.	сукупність ресурсів (природних, економічних), що беруть участь у досягненні кінцевих народногосподарських результатів [6, с. 23]	сукупність природних та економічних ресурсів	на досягнення кінцевих результатів
4.	Окорокова Л. Г.	сукупність наявних ресурсів підприємства, спроможних забезпечити отримання максимально можливого економічного ефекту в обумовлений період часу [10]	сукупність наявних ресурсів підприємства	на досягнення максимально можливого економічного ефекту
5.	Стексова С.Ю.	сукупність наявних ресурсів окремого господарюючого суб'єкта, що характеризують потенційні можливості системи щодо здійснення цілеспрямованої діяльності з урахуванням впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ [14, с. 83]	сукупність наявних ресурсів окремого господарюючого суб'єкта; сукупність потенційних можливостей	на здійснення цілеспрямованої діяльності
6.	Фонотов А.Г.	обсяг ресурсів, що відповідає народногосподарським потребам та з урахуванням можливостей їх розширеного відтворення у довгостроковій перспективі, пов'язуючи його, перш за все з характеристикою джерел ресурсів [16, с. 25]	обсяг ресурсів, що відповідає потребам	на можливості розширеного відтворення
7.	Свободін В.А.	сукупність наявних у розпорядженні окремого підприємства ресурсів: земельних, трудових, матеріальних [11, с. 27]	сукупність наявних у розпорядженні окремого підприємства ресурсів	на виконання виробничої програми
8.	Гладій М.В.	являє собою сукупну, інтегральну продуктивність промислових і природних засобів виробництва, а також трудових ресурсів, які відображаються показниками виходу валової і товарної продукції на одиницю земельної площі [5, с. 97].	сукупна, інтегральна продуктивність промислових і природних засобів виробництва	на вихід валової і товарної продукції
9.	Мойса М.Я., Крюкової І.О.	сукупність земельних, матеріальних, трудових, фінансових ресурсів та економічного інтересу, які є об'єктивно необхідними передумовами здійснення виробництва [9]	сукупність всіх видів ресурсів та інтересів	здійснення виробництва
10.	Славов В.П., Коваленко О.В.	комплексна категорія, яка є основою матеріального відтворення в гармонійному поєднанні з продуктивними силами і виробничими відносинами, що збалансовує кількісні (технологічні) та якісні співвідношення ресурсів і тим самим визначає як саму технологію виробництва, так і параметри (розміри) організаційно-правової форми господарювання [12]	кількісне і якісне співвідношення ресурсів	на матеріальне відтворення

Крім того автори пропонують ресурсний потенціал підприємства характеризувати чотирма основними критеріями:

- реальними можливостями підприємства в тій чи іншій сфері діяльності (включаючи і нереалізовані можливості);
- обсягом ресурсів як залучених, так і тільки підготовлених до використання у виробництві;
- здатністю кадрів (менеджерів) використовувати ресурси, вміння розпоряджатися ресурсами підприємства;
- формою підприємництва та відповідною організаційною структурою підприємства [13].

Рівень наявного на підприємстві ресурсного потенціалу визначається обсягом і якістю накопичених ресурсів, вся сукупність яких підрозділяється на наступні види:

- 1) технічні ресурси (виробниче обладнання, матеріали тощо);
- 2) технологічні ресурси (технології і їх динамічність, наявність конкурентноздатних ідей, наукові розробки тощо);
- 3) кадрові ресурси (кваліфікаційний і демографічний склади працівників тощо);
- 4) просторові ресурси (характер виробничих приміщень і території підприємства, можливість розширення виробництва тощо);
- 5) ресурси організаційної структури управління (характер і гнучкість системи управління, швидкість проходження управлінських впливів тощо);
- 6) інформаційні ресурси (інформація про внутрішні можливості підприємства і про зовнішнє середовище);
- 7) фінансові ресурси (стан активів, рівень ліквідності, можливість і обсяги одержання кредитів тощо) [13].

Грунтуючись на основних характеристиках ресурсного потенціалу, його ознаках, зазначених вище критеріях та видах є доцільним окреслити основні напрями дослідження ресурсного потенціалу підприємства під кутом виробничо-фінансових ресурсів. Запропоновані напрями аналітичного дослідження ресурсного потенціалу ґрунтуються, в першу чергу, на складі та структурі ресурсів, відповідно до їх видів, їх русі, ефективності використання та результативності діяльності господарюючого суб'єкта. Так, основними напрямками дослідження ресурсного потенціалу відповідно до аналітичних потреб є наступні:

- оцінка складу та структури ресурсного потенціалу у розрізі складових фінансово-виробничих ресурсів;
- оцінка динаміки складових ресурсного потенціалу та дослідження його відповідності щодо виробничих потреб та у відповідності до трансформаційних процесів;
- оцінка ефективності використання фінансово-виробничих ресурсів та характеристика її динаміки;
- дослідження взаємозв'язку та взаємозалежності динаміки проміжних та кінцевих результатів діяльності підприємства з характеристиками ефективності їх використання;
- дослідження результативності діяльності як підприємства в цілому, так і його працюючих у площині ефективності функціонування.

Висновки. За умов нестабільної економіки є доцільним вивчати ресурсний потенціал, з одного боку як економічну категорію, як таку, що комплексно та системно відображає процес формування та використання ресурсів господарюючого суб'єкта. З іншого боку, ресурсний потенціал доцільно вивчати як категорію, що представляє результат формування та використання потенціалу у взаємозалежності та взаємозв'язку основних показників фінансової звітності.

Використання запропонованих напрямів аналітичного дослідження потенціалу дасть змогу:

- дослідити процес формування проміжних та кінцевих показників витрат підприємства за складовими ресурсного потенціалу;
- оцінити динаміку показників доходів та прибутків підприємства у розрізі видів його діяльності за напрямками використання ресурсного потенціалу (ресурсів підприємства);
- оцінити результативність діяльності підприємства через характеристики його ефективності функціонування у розрізі фінансово-виробничих ресурсів.

Оцінка ресурсного потенціалу, у розрізі складових фінансово-виробничих ресурсів підприємства, дасть змогу, оперативно здійснювати оцінку рівня його ділової активності та конкурентоспроможності, своєчасно реагувати на можливі ризики формування та використання потенціалу підприємства й ефективності його використання, а також вчасно визначати загрози інвестиційній привабливості господарюючого суб'єкта за умов інтеграційних процесів.

Література

1. Бабан Т.О. Застосування категорії “потенціал” у сучасних економічних дослідженнях [Електронний ресурс] / Т.О. Бабан // Вісн. Харків. нац. техн. ун-ту ім. П. Василенка. – Режим доступу : http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/09.pdf
2. Бабашкина А.М. Ресурсный потенциал экономического роста / А.М. Бабашкина, М.А. Комаров, Н.П. Фигурнова, Е.В. Красникова. – М. : Путь России: Экон. лит., 2002. – 567 с.
3. Баканов М.І. Теорія економічного аналізу : підручник / М.І. Баканов, А.Д. Шеремет. – 6-е вид., доп. і перераб. – М. : Фінанси і статистика, 2009. – 416 с.
4. Гавва В. Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання : навч. посібник. / В.Н. Гавва. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 221 с.
5. Гладій М.В. Використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки України (питання теорії, методології і практики монографія) : М.В. Гладій – Львів : ІРД НАН України, 1998. – 294 с.
6. Клоцвог Ф.Н. Макроэкономическая оценка ресурсного потенциала российских регионов / Ф.Н. Клоцвог // Проблемы прогнозирования. – 1998. – № 2. – С. 23–24.
7. Лапін Е. В. Економічний потенціал підприємства / Е. В. Лапін. – Суми : Университетская книга, 2002. – 309 с.
8. Миско К.М. Ресурсный потенциал региона (теоретические и методологические аспекты исследования) / К.М. Миско – М. : Наука, 1991. – 94 с.
9. Мойса М.Я. Ресурсний потенціал аграрних підприємств та економічний механізм його раціонального використання / М.Я. Мойса // Економіка АПК. – 2004. – № 2. – С. 38–43.
10. Огорокова Л. Г. Ресурсный потенциал предприятий / Л.Г. Огорокова. – СПб : СПбГТУ, 2001. – 293 с.
11. Свободин В.А. Вопросы определения и эффективности производственного потенциала / В.А. Свободин // АП : экономика, управление. – 1991. – № 3. – С. 2730.
12. Славов В.П. Ресурсозбереження як важливий чинник розвитку виробничих систем / В.П. Славов // Агроінком – 2007. – № 7-8. – С. 52–57.
13. Сутність і складові ресурсного потенціалу підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.com.ua/1_194153_sutnist-ta-skladovi-resursnogo-potentsialu-pidpriemstva-vzaiemozvyazok-elementiv-virobnichogo-potentsialu.html

14. Стеклова С. Ю. Методология определения ресурсного потенциала строительного предприятия / С.Ю. Стеклова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2007. – № 4. – С. 83–86.
15. Ульянченко О.В. Формування та використання ресурсного потенціалу в аграрній сфері : монографія / Ульянченко О.В. – Х. : Харків. НАУ, 2006. – 357с.
16. Фонотов А.Г. Ресурсний потенціал: планування і управління / А.Г. Фонотов. – М. : Економіка, 1985. – 138 с.

References

1. Baban T.O. Zastosuvannia katehorii “potentsial” u suchasnykh ekonomichnykh doslidzhenniakh / T.O. Baban // Visn. Kharkiv. nats. tekhn. un-tu im. P. Vasylenka. URL: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/09.pdf
2. Babashkyna A.M. Resursnyi potentsial ekonomicheskogo rosta / A.M. Babashkyna, M.A. Komarov, N.P. Fyurnova, E.V. Krasnykova. – М. : Put Rossy: Ekon. lyt., 2002. – 567 s.
3. Bakanov M.I. Teoriia ekonomichnogo analizu : pidruchnyk / M.I. Bakanov, A.D. Sheremet. – 6-e vyd., dop. i pererab. – М. : Finansy i statystyka, 2009. – 416 s.
4. Havva V. N. Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsiniuvannia : navch. posibnyk. / V.N. Havva. – K. : Tsentr navchalnoi literatury, 2004. – 221 s.
5. Hladii M.V. Vykorystannia vyrobnycho-resursnogo potentsialu aharnoho sektora ekonomiky Ukrainy (pytannia teorii, metodolohii i praktyky monohrafiia) : M.V. Hladii – Lviv : IRD NAN Ukrainy, 1998. – 294 s.
6. Klotsov F.N. Makroekonomicheskai otsenka resursnogo potentsiala rossiyskikh rehyonov / F.N. Klotsov // Problemy prohozyrovaniia. – 1998. – 2. – S. 23–24.
7. Lapin E. V. Ekonomichnyi potentsial pidpriemstva / E. V. Lapin. – Sumy : Unyversytetskaia knyha, 2002. – 309 s.
8. Mysko K.M. Resursnyi potentsial rehyona (teoretycheskye i metodolohicheskye aspekty yssledovaniia) / K.M. Mysko – М. : Nauka, 1991. – 94 s.
9. Moisa M.Ya. Resursnyi potentsial aharnykh pidpriemstv ta ekonomichnyi mekhanizm yoho ratsionalnogo vykorystannia / M.Ya. Moisa // Ekonomika APK. – 2004. – 2. – S. 38–43.
10. Okorokova L. H. Resursnyi potentsial predpriaty / L.H. Okorokova. – SPb : S PbHTU, 2001. – 293 s.
11. Svobodyn V.A. Voprosy opredeleniia y efektyvnosti proyzvodstvennogo potentsiala / V.A. Svobodyn // AP : ekonomika, upravleniye. – 1991. – 3. – S. 2730.
12. Slavov V.P. Resursozberezhennia yak vazhlyvyi chynnnyk rozvytku vyrobnychkykh system / V.P. Slavov // Ahroinkom – 2007. – # 7-8. – S. 52–57.
13. Sutnist i skladovi resursnogo potentsialu pidpriemstva. URL: http://studopedia.com.ua/1_194153_sutnist-ta-skladovi-resursnogo-potentsialu-pidpriemstva-vzaiemozvyazok-elementiv-virobnichogo-potentsialu.html
14. Steksova S. Yu. Metodolohiia opredeleniia resursnogo potentsiala stroytelnoho predpriatyia / S.Yu. Steksova // Menedzhment v Rossy y za rubezhom. – 2007. – 4. – S. 83–86.
15. Ulianenko O.V. Formuvannia ta vykorystannia resursnogo potentsialu v aharnii sferi : monohrafiia / Ulianenko O.V. – Х. : Kharkiv. NAU, 2006. – 357 s.
16. Fonotov A.H. Resursnyi potentsial: planuvannia i upravlinnia / A.H. Fonotov. – М. : Ekonomika, 1985. – 138 s.

Рецензія/Peer review : 15.11.2017
Надрукована/Printed : 23.12.2017
Рецензент: д.е.н., проф. Ведерніков М.В.